

Nagy Boldizsár

Másfajta párbeszéd

Boda Balázs és Oláh Kati képeiről, kilim háttérrel

Kínában, a 12. században mintegy két arasz magas, négyzetes hasáb alakú vázákat készítettek, a korra jellemző világos zöld mázzal, vízszintes geometrikus díszítéssel. Kínában a 20. században pontosan ugyanilyen vázákat készítettek, s talán készítenek ma is, csak azok még nem láthatók a Sanghaj Múzeumban.

Boda Balázs és Oláh Kati olyan képeket (is) fest mint Mednyánszky László vagy Ivan Ivanovics Siskin a 19. században. Mi következik ebből? *Kinek* mi következik? A kínai szem és az európai szem mást lát a hasonlóságban. Miért? Mert mást vár a művésztől. A kínai bambuszfestő vagy a madár- vagy a lótuszfestő (akárcsak a sivasi kilim-szövő) egy élő hagyomány része. Nem "utánoz", nem "felidéz", hanem azt csinálja, amit 30 generációval korábban élt elődei. Egy ötezer éves kultúrában ez a mintakövetés épp olyan, mintha az ezeréves kultúra lakója hat generáció folyamatosságát testesítené meg, azaz nagyjából 150 évet, vagyis a 19. század utolsó harmadát, Mednyánszky és Siskin korát.

Lehet, hogy Balázs és Kati kínaiak, akárcsak a kelim-készítők színe-java, akik változatlan technikával szövök szőnyegekbe az elődeiktől hagyományozott mintákat?

Miért nem művelheti a festő Európában a 21. század elején azt, amit és ahogyan az ő elődei a 19. század végén műveltek? Mert az európai szem ebben idézőjelet láthat csak, valami neo-t, új akadémizmust, új eklektikát.

Az európai képzőművészet legkésőbb a 20. század eleje óta elsősorban önmagára figyel: a fő kérdése az, hogy a mindenkor modern miben különbözik az elődöktől, mi újat hoz, s ahogyan én látom, a concept-art megjelenése óta főleg társadalomtudományi és művészet-elméleti kérdések foglalkoztatják, leginkább az, hol vannak a művészet határai, mi a különbség a művészi kifejezés és a hétköznapi (valamint a tudományos) megnyilvánulás között.

Kati, Balázs és a kelim-gyűjtő elsősorban nem ezt kutatja.

A falon látható képek tárgyukat gyakran hagyományosan közelítik. (A kivételekről mindjárt lesz szó). Bokrot, Balatont, bokrétát ábrázolnak, de ennek örvén - s ebben különböznek az egyszerű leképezéstől - mégiscsak az érzékletesen megjelenítetten túliról szólnak: ennyiben par excellence művésziek.

A kivételek a látható jel és a mögöttes üzenet kettősségét erősebben jelenítik meg: a konzisztens tárgy-ábrázolás a 20. század elejének jellegzetes gesztusával egészül ki, kollázs vagy montázs technikával, a duchampi gesztussal, amely a mindennap a művészi közegbe emelve kérdez rá a határra. Balázs idetartozó képei mégsem a duchampi, bálintendrei ironikus mozdulatra utalnak. A fényképek, kisebb tárgyak olajképekbe applikálása, a hagyományos csendéletek elmozdítása a szorongató felé inkább pszichologizálásra invitál: a múltó idő miatti ború vegyül az elveszett idill fölötti

szomorúsággal. A kilim applikációk között vannak vidorabb kivételek: egynémelyikük humoros forma-játék: heteronom anyagok és minták kacérkodása.

A legtöbb képen azonban tűnődés mutatkozik, a romlás virágainak dícséréte, a kozmikus dichotómiák (lét - nemlét, maradandóság - mulandóság) megjelenítése. (Épp, mint a szőnyegek kortalan szimbólum-rendszerében!)

Kati és Balázs tehát más kérdésekkel foglalkozik, mint a kortárs művészet mesterei. Őket nem a művészet helye, valamely új technika kifejezőképessége érdekli, nem a társadalmi konfliktusok feloldása vagy egyéni mitológiájuk megteremtése hajtja őket, nem.

Boda Balázs és Oláh Kati képei nem modernnek, de nem is avítottak. Egyszerűen egy másik párbeszéd részeként születnek meg, azt fejtegetik, mi a viszonyunk a természethez, a nyugalomhoz, a mulandósághoz, árnyainkhoz, a virágcsokor halálraítélt szépségéhez.

Hölgyeim és Uraim: képzeletben helyezték azt a csokrot a geometrikus díszítésű, derengő zöld kínai vázába, azt állítsák egy keskeny, sallangmentes Ming-korabeli asztalra, amely épp egy visszafogott színezésű kilim szőnyegen áll.

Minden együtt lesz, harmonikusan. Erre vágytunk.

A kiállítást megnyitom.

Budapest, 2013. december 7.

